

Ebeveyn Perspektifinden Medya: Disney'in Prenses Rol Modelleri

→ Selin AKINÇ AKPINAR*

Öz

Bu araştırmada, çocuk edebiyatında ve popüler kültürde sıkça yer bulan Disney prenseslerinin, ebeveynler tarafından nasıl algılandığı incelenmiştir. Disney prensesleri, küresel ölçekte geniş bir izleyici kitlesine ulaşarak çocukların rol modellerini ve toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen önemli figürler hâline gelmiştir. Bu bağlamda, çocukların sosyalleşme süreçlerinde medya ve edebi eserlerin etkisi göz önünde bulundurularak ebeveynlerin bu karakterlere yönelik tutum ve değerlendirmeleri araştırmanın odak noktasını oluşturmuştur. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan bilişsel alımlama analizi ile yürütülen çalışma, ebeveynlerin prenses karakterlere dair algılarını beş tema etrafında incelemiştir: 'Kişisel Özellikler', 'Kişiler Arası İletişim', 'Prenseslerin Benzerlikleri', 'Ağırlıklı Ego Durumu' ve 'Rol Model Özellikleri'. Araştırma bulguları, ebeveynlerin Disney prenseslerini değerlendirmelerinde eğitim seviyesi ve meslek durumunun sınırlı bir etkisi olduğunu göstermiştir. Katılımcılar, bireysel deneyim ve toplumsal anlatıların etkisiyle prensesleri yorumlamış ve genel anlamda benzer temalar etrafında birleşmişlerdir. Farklı sosyoekonomik gruplardan gelen katılımcıların ortak temalar etrafında toplanması, medyanın bilişsel alımlama süreçlerinde ne denli belirleyici bir gücü olduğunu göstermektedir. Bu durum, medya temsillerinin sadece bireysel deneyimlerle değil, toplumsal anlatılarla da şekillendiğini ve izleyicilerin algılarını ortak anlatılar üzerinden inşa ettiğini ortaya koyarak medya içeriklerinin etkisini güçlü bir biçimde vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Perspektifi, Medya, Çocuk, Disney, Prenses Rol Modelleri

*Arş. Gör. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü,
Bolu, Türkiye

E-mail: selinakinc@ibu.edu.tr

ORCID: 0000-0003-1510-0605

Akınç Akpınar, S. (2025). Ebeveyn Perspektifinden Medya: Disney'in Prenses Rol Modelleri. TRT Akademi, 10(24), 562-593. <https://doi.org/10.37679/trta.1653763>

Media from a Parent Perspective: Disney's Princess Role Models

→ Selin AKINÇ AKPINAR

Abstract

This study examined how Disney princesses, who are frequently featured in children's literature and popular culture, are perceived by parents. Disney princesses have become important figures that influence children's role models and gender perceptions by reaching a wide audience on a global scale. In this context, considering the impact of media and literary works on children's socialization processes, the focus of the study was on parents' attitudes and evaluations towards these characters. The study, which was conducted using cognitive reception analysis, one of the qualitative research methods, examined parents' perceptions of princess characters around five themes: 'Personal Characteristics', 'Interpersonal Communication', 'Similarities of Princesses', 'Predominant Ego State' and 'Role Model Characteristics'. The research findings showed that education level and occupational status had a limited effect on parents' evaluations of Disney princesses. Participants interpreted the princesses under the influence of individual experiences and social narratives and generally united around similar themes. The fact that participants from different socioeconomic groups gathered around common themes shows how media has a decisive power in cognitive reception processes. This situation strongly emphasizes the effect of media content by revealing that media representations are shaped not only by individual experiences but also by social narratives and that audiences construct their perceptions through common narratives.

Keywords: Parent Perspective, Media, Child, Disney, Princess Role Models

1. Giriş

Disney prensesleri birer masal karakteri olmanın ötesinde, bireylerin toplumsal normları ve bireysel kimlik algılarını etkileyen önemli bir medya ürünü olarak rol oynamaktadır (Towbin ve ark., 2003; England, Descartes ve Collier-Meek, 2011). Özellikle Elsa gibi popülerliği sınırları aşan prensesler, oyunculardan kıyafetlere, dijital içeriklerden sosyal medya trendlerine kadar birçok alanda varlık göstermekte ve çocukların yanı sıra ebeveynlerin de dikkatini çekmektedir. Çeşitli tarihsel dönemleri temsil eden bu figürler, yalnızca masalsı dünyaların bir parçası olmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerine, kişisel kimliklere ve bireyler arası iletişim örüntülerine ilişkin güçlü mesajlar taşımaktadır. Bu bağlamda, Disney prenseslerinin tarihsel evrimini medya içerikleri ve bilişsel alımlamalar üzerinden ele almak, çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Sosyal öğrenme kuramının temel varsayımlarına göre özellikle çocuklar, çevresel uyaranlara karşı yüksek düzeyde duyarlılık gösterdiklerinden, medya ortamında sıklıkla karşılaştıkları karakterler, onlar için güçlü birer model işlevi görebilmektedir. Bu bağlamda, çocuklar medya aracılığıyla maruz kaldıkları karakterlerin davranış, tutum ve değerlerini gözlemleyerek öğrenebilmekte ve bu unsurları kendi davranış repertuarlarına dâhil edebilmektedir. Disney prenseslerinin zaman içinde değişen temsilleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve ideal figürlere ilişkin normların dolaylı biçimde aktarılmasına aracılık etmektedir. Bu anlamda çalışmada Disney karakterlerinin bireysel normları nasıl temsil ettiği, hangi değerleri ön plana çıkardığı ve ne tür davranışsal mesajlar ilettiği, incelenmeye değer bir konu olarak görülmektedir. Çalışma kapsamında, farklı tarihsel bağlamları temsil eden Pamuk Prenses (geleneksel dönem), Belle (modern/geçiş dönem) ve Elsa (postmodern dönem) karakterleri, karakterlerinin sosyal rolleri ve iletişim tarzları üzerinden medya temsillerine dair derinlemesine bir bakış sunulmaktadır.

2. Sosyal Öğrenme Teorisi

Albert Bandura 'Sosyal Öğrenme Teorisi'ni 1963 yılında yayımlanan *Social Learning and Personality Development* (Sosyal Öğrenme ve Kişilik Gelişimi) kitabı ile tanıtmıştır. Bandura ve Richard H. Walters, Sosyal Öğrenme Teorisi'nin temel fikirlerini ilk olarak bu kitap ile açıklamışlardır. Daha sonra Bandura bu alandaki araştırmasını genişleterek 1977 tarihli *Social Learning Theory* (Sosyal Öğrenme Teorisi) adlı kitabında bu fikir hakkında daha fazla

ayrıntıya girmiştir. Bu çalışma sayesinde daha geniş bir kitle teoriden haberdar olmuştur.

Bandura'nın geliştirdiği 'Sosyal Öğrenme Teorisi (Social Learning Theory)' ya da diğer adıyla 'Sosyal Bilişsel Teori (Social Cognitive Theory)' başkalarının eylemleri ve bu eylemlerin izlenmesine dayanan, doğrudan olmayan bir öğrenmeye atıfta bulunmaktadır. 'Sosyal Öğrenme Teorisi'nde öğrenmenin, tepki sonuçları ve model alma aracılığıyla gerçekleştiği belirtilmektedir. 'Gözleyerek Öğrenme (Observational Learning)' olarak kabul edilen bu öğrenme modeline göre bireyler, deneme ve yanılmaya gerek duymadan, bütünlüşmüş ve genel öğrenme kalıplarını kazanabilmektedirler (Demirbaş ve Yağbasan, 2005, s. 5).

Sosyal Öğrenme Kuramı'na göre bireylerin davranışları, çevresel, bilişsel ve davranışsal unsurların süregelen etkileşimi ile şekillenmekte ve açıklanmaktadır. Akranlar, sınıf ve aile, sosyal öğrenmenin gerçekleştiği sosyal bağlamların örnekleridir. Bandura'ya göre insan davranışını etkileyen ve dönüştüren temel güçlerden biri sosyal etkileşimdir (Bandura, 1977, s. 5). Toplumdaki her birey diğerlerini izleyerek onlardan bilgiler almaktadır. Bu anlamda bireylerin yakın bağlarının olduğu sosyal gruplaşmaların öğrenmede önemli bir etkisi vardır (Akers vd., 1989, s. 689).

3. Sosyal Öğrenme Aracı Olarak Medya: Disney Prensesleri

Medya, çocukların kültürünü ve duygularını etkileyen ve düşüncelerini şekillendiren önemli bir sosyal güçtür. Çocuklar çok küçük yaşlardan beri medya araç gereçlerini kullanmayı öğrenmekte ve zamanlarının çoğunu internet ve televizyon karşısında geçirerek medya teknolojileriyle iç içe geçmiş bir yaşam formunu sürdürmektedir. 'Televizyon çocuğu' ve 'bilgisayar çocuğu' terimleri artık bu yeni nesli tanımlamak için kullanılıyor. Bu durum çocukların iletişim tarzını değiştirmiş, yüz yüze etkileşim yerine dolaylı iletişim ve asosyalleşme ile sonuçlanmıştır. Ayrıca, kitap okuma kültürünün azalmasına ve büyük ölçüde görsel medyaya dayanan popüler kültür öğelerinin yaygınlığının artmasına yol açmıştır. Günümüzde okullar ve aileler, medya gibi farklı amaçları olan ticari çıkar örgütleriyle karşı karşıyadır. Çocuklar genellikle medyada gördükleri kahramanlarla özdeşleşmekte, duygusal bağlar kurmakta ve onların yaşam tarzlarını taklit etmektedir. Bununla birlikte, ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklar için olumlu rol modeller olma durumları-

nı sürdürmeleri gerektiğini unutmamak önemlidir (Karaboğa, 2018, ss. 2-3).

Diğer pek çok ülkedeki gibi Türkiye’de de çocuklar medya teknolojilerinden önemli ölçüde yararlanmakta ve medya ile güçlü ilişkiler sürdürmektedir. Sanders’e göre çocuklar haftanın yedi günü, günde ortalama beş saat televizyon izlemekte ve elektronik medyayı yoğun bir şekilde kullanmaktadır. Sanders (1999, s. 44)’ün ifadelerinde görüldüğü gibi,

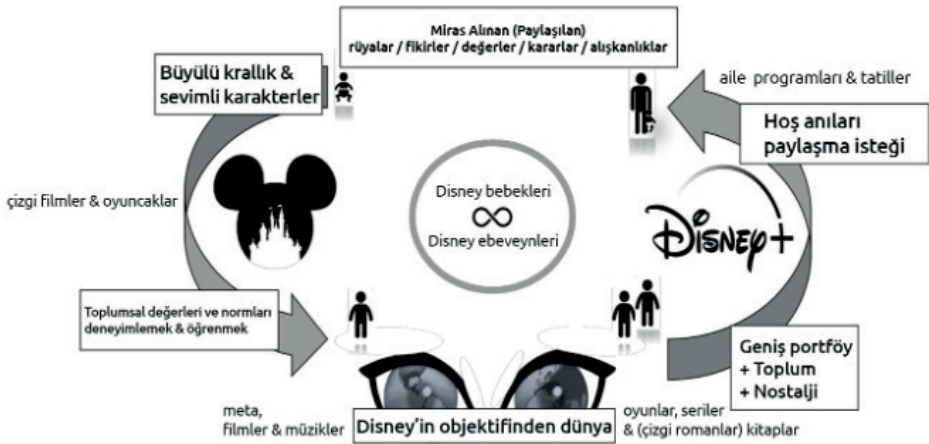
Bir çocuk altı yaşından on sekiz yaşına gelene kadar toplam on altı bin saat televizyon izliyor ve ayrıca dört bin saat radyo ya da plak dinliyor ya da film seyrediyor. Bu iletişim araçlarının önünde geçirdiği süre, okulda ya da ailesiyle geçirdiği süreden daha fazla. Yirmi yıldan az bir süre içinde altı ile on sekiz yaş arası çocukların televizyon izleme süreleri %70 oranında arttı. Bu artış fark eden uyanık elektronik eşya şirketleri çocukları bilgisayar ve video oyunlarına alıştırdı.

Günümüzde ebeveynler, çocuklarına masal okumak için zaman bulamayacak kadar yoğun çalıştıklarından yakınmaktadır. Ayrıca, çizgi film ve dizilerin hayatlarına girmesi, çocukların masal okumak yerine bu tür programları izlemeye odaklanmalarına neden olmuştur. Masal dinleyerek hayal güçleri zenginleşen çocukların yerini yetişkinler tarafından tasarlanan çizgi filmleri izleyen çocuklar almış durumda ve yaratıcılıkları gün geçtikçe körelmektedir. Bu noktada Postman (2012, s. 100), televizyonun gündelik hayat üzerindeki etkisi arttıkça kültürel değişiminde hızlandığını ve bu sürecin çocukluğu derinden etkileyen kültürel bir çözülmeye, çocuk ve kitap kültürünün kaybolmasına yol açtığını savunmaktadır. Kitap okuma etkinliği çocuk eğitimi açısından zihinsel ve ruhsal gelişim noktasında hem istek hem zaman hem de dikkat ve gayret isteyen önemli etkinliklerdendir.

Disney medyasına bakıldığında hem çocuklara hitap eden eğlenceli içerikler sunarken, aynı zamanda ebeveynlere de güvenli, eğitimsel ve değer odaklı bir tüketim deneyimi vadettiği bilinmektedir. Bu strateji, ailelerin birlikte vakit geçirebileceği bir deneyim sunduğundan, markanın her iki hedef grubunu da kapsayan geniş bir müşteri kitlesine ulaşmasını sağlamaktadır (Bryman, 1995, s. 8). Dolayısıyla Disney anlatıları, sadece çocukların değil, yetişkinlerin de toplumsal normlar ve değerlerle kurduğu ilişki üzerinde iz bırakmaktadır. Forgacs (1992, s. 361)’ın belirttiği üzere, Disney’in hikâye ve

karakterleri, bireylerin çocukluklarından yetişkinliklerine kadar yaşamlarında yer bulmakta ve bu süreçte ebeveynlerin çocukları için Disney ürünlerini satın alma, filmlerini izletme ve hikâyelerini aktarma eğiliminde oldukları görülmektedir.

Bohas'ın (2015) belirttiği üzere, çocukları için Disney ürünlerini satın almayan bazı ebeveynlerin kendilerini suçlu hissettiklerini ifade etmeleri, Disney'in kültürel etkisinin bireylerin değer sistemlerinde ne kadar derin bir yer edindiğini göstermektedir. Bu durum, Disney prenseslerinin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda kuşaklar arası anlamlandırma süreçlerine dâhil olduğunu ortaya koymaktadır.

Görsel 1. Disney Bebekleri ve Ebeveynleri Arasındaki Bitmeyen Döngü

Kaynak: Griszbacher, N., Kemény, I., ve Varga, Ákos. (2022).

Disney prensesleri, sosyal medya platformları sayesinde yeni bir etkileşim düzeyine ulaşmıştır. Tüketiciler, favori prenses karakterleriyle özdeşleşmek için görseller, videolar ve hikâyeler aracılığıyla bu karakterlerle bağ kurmakta, bu durum karakterlerin etkisini daha da artırmaktadır. Özellikle Elsa figürü, TikTok ve Instagram gibi platformlarda trend olan içeriklerde sıkça yer almakta, kullanıcılar bu karakterin temsili üzerinden çeşitli ürünleri tanıtmakta ya da karakterin ruhunu yansıtan içerikler paylaşmaktadır. Calvert (2020) ve Steinberg (2021), sosyal medya aracılığıyla medya karakterlerinin çocuklar ve gençler üzerindeki etkisini araştırmış ve bu karakterlerin hem

psikolojik bağlanma yarattığını hem de karaktere ait ürünlerin satın alınmasını teşvik ettiğini vurgulamışlardır. Disney prensesleri, bu bağlamda yalnızca ekranlardan değil, sosyal medya aracılığıyla günlük yaşamın bir parçası hâline gelerek kültürel bir olguya dönüşmektedir.

4. Prenseslerin Ebeveynler Tarafından Alımlanması

Çalışma kapsamında 7-11 yaş aralığında kız çocuğu olan 20 kadın katılımcı ile bilişsel alımlama analizi yönteminden hareketle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 7-11 yaş aralığı, çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerinde önemli bir dönemdir. Bu yaş dönemi, Jean Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre somut işlemler döneminde yer almaktadır. Bu dönemde çocuklar, mantıksal düşünme becerilerini geliştirerek soyut kavramları daha iyi anlama yetisine sahip olmaktadır. Ayrıca, ergenlik öncesi dönem olan bu yıllar, çocukların gözlem yoluyla öğrenmeye en açık oldukları dönemlerden biridir. Bu yaşlarda çocuklar, dış dünya ve kendileri hakkındaki algılarını şekillendirmeye başlayarak medyanın etkisine açık hâle gelmektedir. Özellikle bu yaş aralığındaki çocuklar, kimlik gelişimi ve cinsiyet rolleri gibi önemli konularda daha fazla farkındalık kazanmakta ve bu süreçte medya temsilleri, önemli rol modeller olarak işlev görebilmektedir.

Sosyal öğrenme teorisi ve çocuk gelişimi literatürüne göre ebeveynler, özellikle anneler, çocukların medya içerikleriyle ilişkisini düzenleyen ve şekillendiren önemli aracı figürlerdir. Annelerin çocuklarının medya içeriklerine yaklaşımındaki etkisi, yalnızca içerikleri sınırlandırma veya sunma biçiminde değil, aynı zamanda çocukların bu içerikleri nasıl anlamlandıracaklarına dair bilişsel çerçeveleri şekillendiren bir süreçtir.

Bilişsel alımlamada anlatının, anlatı ile okur arasındaki dinamik ilişkide devamlı yeniden doğuşu düşüncesi, okurun yorumunun anlatının anlamını tamamladığı fikrini kabul etmenin bir parçasıdır. Anlatının ima ettiği bilişsel stil, okuyucunun, dinleyicinin veya izleyicinin genel bilişsel sistemini etkileyebilir, zihnindeki çerçeveleri, senaryoları ve imge şemalarını değiştirebilir; bunları daha önce bilişte hiç gerçekleşmemiş bir şekilde birleştirebilir; boşlukları doldurabilir; beklentileri farklılaştırabilir; hatta yeni kavramlar ve kavramsal metaforlar üretebilir. Bu anlamda alımlanan anlatı, özellikle alıcının alma biçiminde tercih normlarına izin verdiği ve onları değiştirdiği öl-

çüde, okuyucunun bilişi üzerinde çok güçlü ve dönüştürücü bir etkiye sahip olabilir. Anlatı-okuyucu ilişkisinin ikiliği bu durumda kritik öneme sahiptir. Bu dinamik ilişki yalnızca anlamın aktarılmasında değil, aynı zamanda anlamın üretimi ve yeniden şekillenmesinde de merkezi bir rol oynamaktadır (Nakıboğlu, 2022, ss. 44-45).

Çalışma kapsamında 20 kadın ebeveyn ile görüşülmüştür. Görüşülen ebeveynler, sosyoekonomik düzey kriterlerine dikkat edilerek amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme sonrasında ortaya çıkan veriler MAXQDA 2024 programı ile analiz edilmiştir. Katılımcılar 'K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K20' şeklinde kodlanmıştır. Çalışmada farklı demografik grupların, medya temsillerine dair farklı algılara sahip olabileceği, bu çeşitliliğin medya temsillerine dair algıların daha bütünsel bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Katılımcı	Meslek	Eğitim Seviyesi	Görüşme Yöntemi
K1	Ev Hanımı	Yüksek Lisans	Yüz Yüze
K2	Ev Hanımı	Lisans	Yüz Yüze
K3	Akademisyen	Doktora	Yüz Yüze
K4	Sosyal Medya Uzmanı	Lise	Uzaktan Bağlantı
K5	Öğretmen	Lisans	Uzaktan Bağlantı
K6	Mühendis	Lisans	Yüz Yüze
K7	Akademisyen	Doktora	Yüz Yüze
K8	Öğretmen	Lisans	Uzaktan Bağlantı
K9	Grafik Tasarımcı	Yüksek Lisans	Yüz Yüze
K10	Ev Hanımı	Lisans	Uzaktan Bağlantı
K11	Öğretmen	Yüksek Lisans	Yüz Yüze
K12	Akademisyen	Doktora	Uzaktan Bağlantı

K13	Ev Hanımı	Lise	Uzaktan Bağlantı
K14	Memur	Lisans	Yüz Yüze
K15	İnsan Kaynakları Uzmanı	Yüksek Lisans	Uzaktan Bağlantı
K16	Öğretmen	Lisans	Yüz Yüze
K17	Mağaza Müdürü	Lise	Uzaktan Bağlantı
K18	Ev Hanımı	Ortaöğretim	Yüz Yüze
K19	Yazılımcı	Lisans	Yüz Yüze
K20	Satış Danışmanı	Lise	Yüz Yüze

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

4.1. Filmlere İlişkin Bilgiler

4.1.1. Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler (Snow White and the Seven Dwarfs/1937)

1937 yapımı Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, kötü kalpli üvey annesinin kıskançlık nedeniyle yaşamı tehlikeye giren zarif bir prensesin hikâyesini anlatır. Film, Kraliçe'nin sihirli aynasından Pamuk Prenses'in en güzel olduğunu öğrenmesiyle başlar ve Kraliçe, Pamuk Prenses'i öldürmesi için avcıyı görevlendirir. Ancak avcı, vicdan azabıyla prensesi serbest bırakır. Ormanda kaybolan Pamuk Prenses, yedi cücenin kulübesine sığınır ve onlarla birlikte yaşamaya başlar. Kraliçe, Pamuk Prenses'in hayatta olduğunu öğrendikten sonra, zehirli bir elma ile onu derin bir uykuya dalmaya zorlar. Uykusundan ancak gerçek aşkın öpücüğüyle uyanabilecek olan Pamuk Prenses, bir prensin öpücüğüyle uyandığında, büyü bozulur ve mutlu bir şekilde hayatına devam eder. Film, Pamuk Prenses'in Prens ile birlikte saraya doğru yola çıkması ve mutlu bir yaşam umuduyla sona erer.

4.1.2. Güzel ve Çirkin (Beauty and the Beast/1991)

Disney'in 1991 yapımı Güzel ve Çirkin animasyonu, içsel güzellik, aşk ve kişisel dönüşüm temalarını işler. Film, şımarık ve kibirli bir prensin, yaşlı bir dilenciye reddedip, onun gerçek güzellik uyarısını dikkate almaması sonucu bir canavara dönüşmesi ile başlar. Büyücü tarafından lanetlenen prens, gerçek sevgiyi bulamazsa bu lanetin sonsuza kadar süreceği bir zaman dilimin-

de sıkışır. Belle adındaki genç kadın, kasabasındaki normlara uymayan ve edebiyatla ilgilenen biridir. Babası Maurice'in bir kalede hapsedildiğini öğrendiğinde, kendini rehin olarak sunarak babasını kurtarır ve kalede Canavar ile tanışır. Zamanla Canavar ile aralarında duygusal bir bağ gelişir. Gaston, Belle'i evlenmeye zorlamak için babasını tehdit eder ve kasaba halkını Canavar'a karşı kıskırtır. Sonunda Canavar, Belle'in sevgisiyle iyileşir ve eski hâline döner. Film, Belle ve Prens'in karşılıklı sevgisiyle mutlu sonla biter.

4.1.3. Karlar Ülkesi (Frozen/2013)

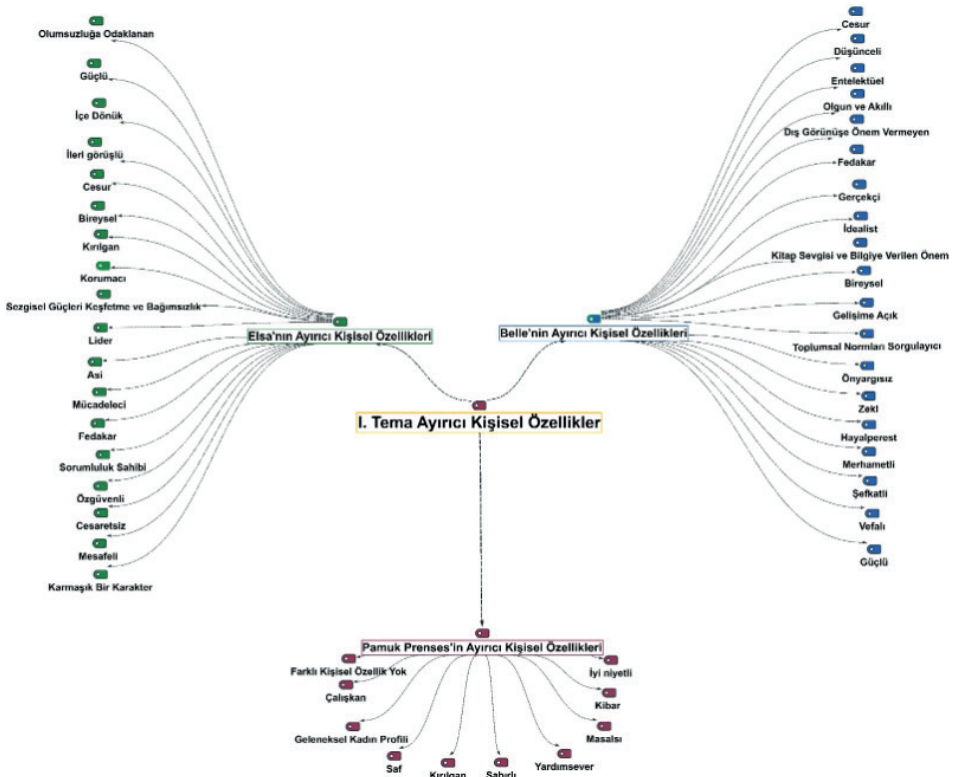
Disney'in Karlar Ülkesi (Frozen) filmi, Elsa ve Anna adlı iki kız kardeşin aşk, kendini kabullenme ve bireysel kimlik keşfi temalarını işleyen öyküsünü anlatır. Çocukluk yıllarında birbirlerine yakın olan Elsa ve Anna, Elsa'nın doğaüstü buz ve kar kontrolü yeteneği nedeniyle birbirlerinden uzaklaşmak zorunda kalırlar. Elsa, gücünden korkarak toplumdan soyutlanır. Yıllar sonra Elsa'nın taç giyme günü, Anna için fırsatlar yaratırken, Elsa'nın duygu patlaması sonucunda Arendelle sonsuz bir kışa mahkûm olur. Elsa, kendini izole edip bir buz sarayı inşa eder, bu da onun kimlik arayışının bir simgesidir. Anna, Elsa'yı kurtarmak için yola çıkar ve çeşitli maceralar yaşar. Yolculuk boyunca Anna, gerçek sevginin fedakârlıkla özdeş olduğunu öğrenir. Hikâyenin zirve noktasında, Anna'nın kendini feda etmesi, geleneksel aşk tanımını aşarak gerçek sevginin kardeşlik bağında da var olabileceğini gösterir. Elsa, gücünün korkudan değil, sevgiden kaynaklandığını fark eder ve Arendelle üzerindeki laneti kaldırarak kraliçelik görevini kabul eder. Sonuçta, film sevgi ve uyum temalarıyla Arendelle'de yeni bir dönemin başlangıcını simgeler.

4.2. Alımlama Analizi Bulgularının Tematik Gösterimi

Bulgular bölümünde katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler sonrası elde edilen veriler MAXQDA 2024 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme soruları temelde ebeveynlerin prenses karakterlerin kişisel özellikleri, ego durumları, iletişim biçimleri ve sosyal rol model olma durumlarına yönelik görüşlerini değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Bu kapsamda çalışmayı temsil ettiği düşünülen toplam beş adet tema belirlenmiştir: (1) Kişisel Özellikler, (2) Kişiler arası İletişim, (3) Diğer Karakterler ile Benzerlik, (4) Ağırlıklı Ego Durumu, (5) Rol Model Özellikleri şeklindedir.

4.2.1. Birinci Tema: Kişisel Özellikler

Alımlama analizine dair ilk bulgu karakterlerin kişisel özelliklerine yöneliktir. Katılımcılara Pamuk Prenses karakterini nasıl değerlendirdiklerini öğrenmek amacıyla karakterin ayırıcı kişisel özellikler ile ilgili bir soru sorularak görüşmeye başlanmıştır. Disney'in geleneksel dönemini temsil eden ilk prenses olma özelliği taşıyan Pamuk Prenses ile ilgili cevaplara bakıldığında katılımcılar Pamuk Prenses'in kişisel özelliklerini toplamda 9 kategoride değerlendirmişlerdir. Katılımcıların Pamuk Prenses'in kişisel özelliklerini ağırlıklı olarak 'safılık' kategorisinde değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategoriyi geleneksel roller, yardımseverlik ve kibarlık takip etmiştir. Birinci temaya ait prenses karakterlerin ayırıcı kişisel özellikleri kod matrisi aşağıdaki tabloda aktarılmaktadır.

Şekil 1. Birinci Tema: Prenses Karakterlerin Ayırıcı Kişisel Özellikleri Kod Matrisi

Pamuk Prenses'in kişisel özellikleri ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

Pamuk Prenses'in ayırt edici özelliği diğerlerine göre oldukça saf, hiç tanımadığı insanlarla hemen de kaynaşan, fazla iyi niyetli bir karakter olması. Yedi Cüceler'e ve insanların iyiliğine, yabancılara kolayca güveniyor. Onun nezaketi ve rahatsız edici derecedeki iyiliği tüm temaslarında görülmekte. Güven veren biri özelliğini taşıyor ama aslında kendi çok savunmasız. Pamuk Prenses'in bu denli olumlu bakış açısı ile diğer prenseslerden ayrıldığını düşünüyorum. (K2)

Pamuk Prenses diğer prenseslere göre çok iyi kalpli ve çocuksu bir karakter. Çünkü filmin başından itibaren kendi hayatını ve geleceğini düşünmedi. İlk karşılaştığı ve tanımadığı cüceler için iyilik düşündü, onları korudu ve ev işleri yaptı. Sanki anneleri gibiydi, ellerini yıkatması, kendi kurallarını koyması, onları yemeğe çağırması gibi davranışları geleneksel kadın profiline uygun. Sanırım Disney'in ilk prensesi Pamuk Prenses ve diğer prenseslere baktığımda onun kadar geleneksel prensesler de var. Mesela Külkedisi'ydi değil mi Sindirella? Köle gibi davranılıyordu ona ve gerçekten pasifti ama o yine ara yollar deneyip baloya falan gidiyordu. Pamuk Prenses ise her şeyi hemen kabul etmiş, mücadele yok. Tek yaptığı annelik. (K3)

Pamuk Prenses diğer prenseslere göre çok ürkek ve ütöpik bir karakter. Çünkü o fazlasıyla masum, masalsı, sonuç olarak iyi. Pamuk Prenses, Elsa ve Belle'e göre masum ve saftı. Ayrıca duruma göre şekillenebildi. Bir evin sorumluluğunu oldukça iyimser, kibar ve şefkatli bir biçimde üstlendi. Herkese çok iyi davrandı. Tam bir fedakâr anne gibiydi. (K18)

Pamuk Prenses, film boyunca iyilik, nezaket ve merhamet gibi olumlu özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Katılımcı görüşleri de bu özellikleri büyük ölçüde onaylamaktadır. Katılımcılar, Pamuk Prenses'in saf bakış açısının, onu "savunmasız" bir karaktere dönüştürdüğünü belirterek onun bu masumiyetinin, karakterin toplumsal normlarla uyumlu ama aynı zamanda teh-

likeye açık yönlerini de gözler önüne sermektedirler. Bazı katılımcılar onun bu bakıcı yönünü dile getirmekte ve onun “tam bir fedakâr anne” gibi davrandığını vurgulamaktadırlar (K18). Bu özellik, karakterin sıcak ve besleyici doğasını simgelemektedir. Katılımcılar, onun masumiyetini ve pozitif bakış açısını yansıtan bu annelik davranışlarını, geleneksel kadınlık rolleri ile ilişkilendirerek, filmdeki toplumsal cinsiyet temalarıyla da örtüşen bir analiz sunmaktadırlar. Özellikle K3’te ifade edilen, “cüceler için annelik yapması” durumu, Pamuk Prenses’in geleneksel kadın profiline nasıl hizmet ettiğini ve bu özelliklerin masaldaki kadınlık anlayışını nasıl şekillendirdiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Pamuk Prenses’in iyimserliği ve masumiyetine dair görüşler, karakterin pasif doğasını da vurgulamaktadır. Bazı katılımcılar, Pamuk Prenses’i “çok ürkek” ve “ütopik” bir karakter olarak tanımlamaktadırlar (K18). Bu özellik, onun idealize edilmiş bir figür olarak toplumun beklentilerine yanıt verdiği anlamına gelmektedir. Pamuk Prenses’in hikâyesi, diğer prenses karakterlerinden farklı olarak mücadele yerine kabullenme ve teslimiyet üzerine kuruludur. Katılımcılar, onun “Her şeyi hemen kabul etmiş, mücadele yok.” şeklindeki tutumunu eleştirirken (K3), bu pasifliği fedakâr bir karaktere işaret eden bir özellik olarak da yorumlamaktadırlar.

Belle karakterinin ayırıcı kişisel özellikleri ile ilgili cevaplar incelendiğinde en sık bahsedilen özelliğin, birincil kod olarak ortaya çıkan ‘entelektüel’ olduğu, bunu ‘zeki ve olgun’ kodunun takip ettiği görülmüştür. Bu bulgular, katılımcıların ağırlıklı olarak Belle’i bilgeliğin göstergesi olan özellikler ile algıladığını göstermektedir. İkincil öne çıkan kod olan ‘zekâ ve olgunluk’ kodları ile karakterin analitik yönleri vurgulanmaktadır. Bu tematik unsurlar ile entelektüel ve bilge nitelikleri izleyicilerde yankılanan çok yönlü bir karakter olarak Belle’in kapsamlı imajını oluşturmaktadır. Belle’in kişisel özellikleri ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

Diğer prenseslere göre Belle çok zeki ve kendini babasının yerine koyacak kadar cesur biri. Aynı zamanda hedefleri olan, diğer insanların ne düşündüğünü ve kuralları gerçekten umursamayan idealist bir karakter. (K1)

Belle karakteri diğer prenseslerden farklı olarak kimseye ihtiyaç duymayan, gelişime açık, meraklı, araştırmacı, bilgili, her şeyi

kabul etmeyen, idealist ve hayatta kalmak için bir erkeğe ihtiyaç duymayan güçlü bir karakter. (K8)

Belle, merakı ve çabası ile diğer prenseslerden farklılaşmış. Kitap sevgisi ve öğrenme isteği, onu sıradan köy halkından ayırmış. Ayrıca, yakışıklılığa önem vermiyor ve ön yargılardan uzak, daha ne diyebilirim bilmiyorum. (K17)

Belle idealleri olan bir kız, kitap aşığı, özellikle babasını destekleyici ve meraklı... Aynı zamanda kendini toplumdan soyutluyor çünkü gelişime açık, dışa dönük bir karakter. Diğer iki prenses-ten farkına gelirim idealleri ve hayalleri var. Ancak ütopyik değil gerçekçi bir karakter. Yani iyi özellikleri ve kötü özellikleri var. Kendini kabullendirme çabası yok Pamuk Prenses gibi. Toplumun biçtiği roller dışında (ev işleri ve evlilik) bir kimliği var. (K19)

Belle karakterinin filmdeki en dikkat çeken özelliği, entelektüel doğası ve kitaplara olan sevgisidir. Film boyunca, Belle'in kitaplara olan ilgisi yalnızca onu çevresinden ayıran bir özellik olarak değil, aynı zamanda iç gözlemsel bir arayış ve köyünün sınırlarını aşma arzusunun bir yansıması olarak da görülmektedir. Katılımcılar da genel olarak Belle'i "çok zeki" ve "hedefleri olan" bir "kimseye ihtiyaç duymayan" ve "gelişime açık" bir karakter olarak ifade etmektedir.

Elsa ile ilgili değerlendirmelere bakıldığında 'lider' temasının öne çıktığı bunu 'fedakâr' temasının takip ettiği görülmüştür. Elsa'nın ayırıcı özelliği ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

Elsa'nın ayırıcı özelliği asi olması. Onun özel güçleri var. Bu yüzden güçlü bir karakter, gizli bir fedakârlık, anaç ve gizli yönü de çok baskın. Ancak diğer iki prenses karaktere göre daha soğuk bir karakter. Biraz karmaşık aslında. Görünürde korkak ama içerde çok güçlü. Bu konuda kafam karışık. (K1)

Elsa egolu, kararlarında çok net, fazlasıyla bencil ve bireysel bir karakter. Kız kardeşini çok sevmesine rağmen arasına fazlasıyla mesafe koydu. Hiçbir fikir onu geri çevirmedi. Kendine buzdan şato yarattı. Bir noktada kendini suçlu gördü ve bu yüzden geri çekti. Elsa'da diğer iki karakterdeki sıcaklık ve tatlı dillilik yok. O

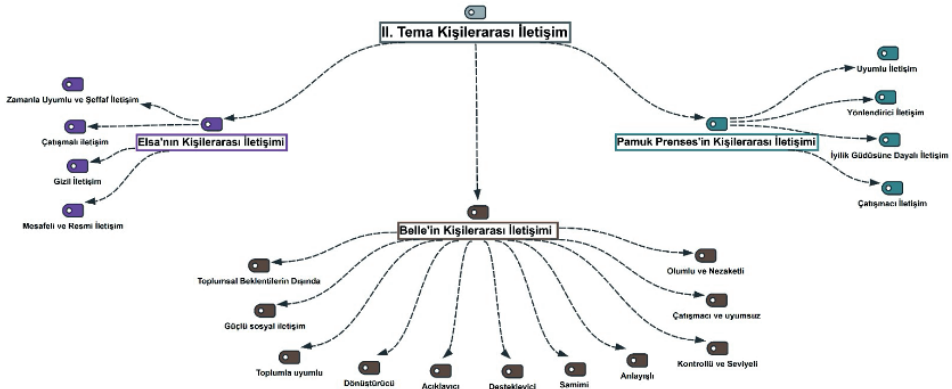
yüzden çok zıt. Hep saklandı, herkesten uzak kaldı. Diğer prensesler böyle değildi, Daha yumuşak huylu ve uyumluydular. Görünüş olarak da Elsa diğerlerinden bayağı farklı. Fazlasıyla güzel ve süslü. Bir de Elsa çok popüler. Çocuklar bizim zamanımızda Pamuk Prenses olmak istiyorduk ama şimdi kız çocuklar Elsa olmak istiyor. (K2)

Elsa dışındaki iki prenses de aslında başından itibaren iyi bir prenses rolünü üstleniyor. Ancak Elsa; asil, farkındalığı yüksek ve insanlara hemen güvenmeyen bir karakterdir. (K6)

Elsa'nın en belirgin kişisel özelliği, güçlü olmasına rağmen başkalarına zarar verme korkusu nedeniyle kendisini izole etmesidir. Elsa, başlangıçta kendisini bastırarak, güçlerinden korkarak ve duygularını engelleyerek içsel bir mücadele verir. Bu içsel çatışma, film boyunca karakterinin gelişimini şekillendirir. Elsa'nın kendini izole etmesi ve yalnız kalma tercihi, onun korkuları ve içsel güvensizlikleriyle yüzleşmesini zorlaştıran bir durumdur ancak bu yalnızlık, aynı zamanda onun kişisel gelişiminde önemli bir dönüm noktası olur. Elsa'nın krallığına ve ailesine karşı duyduğu yüksek sorumluluk, onu sürekli olarak fedakârlık yapmaya zorlayan bir başka önemli özelliktir. Elsa ayrıca geleneksel bir prensesin özelliklerinden uzak bir karakterdir. Onun güçlü bir birey olarak tasvir edilmesi, filmdeki en belirgin temalardan biridir. Elsa'nın "egolu" ve "bireysel" bir karakter olarak tanımlanması, bazı katılımcılar tarafından yalnızca bağımsızlıkla değil, aynı zamanda duygusal mesafeye de ilişkilendirilmiştir (K2). Bazı katılımcılar da Elsa'yı "gizli bir fedakârlık" ve "gizli bir anaçlık" taşıyan, ama aynı zamanda oldukça güçlü ve dirençli bir karakter olarak tanımlamaktadırlar (K1).

4.2.2. İkinci Tema: Kişiler Arası İletişim

Üç prensesin kişiler arası iletişimlerine dair ikinci tema, karakterlerin iletişim dinamiklerinde farklı kategorilerin ortaya çıktığını göstermektedir. İkinci temaya ait bu analiz, her bir prensesin iletişim tarzının nasıl kodlandığını anlamaya yönelik bir çerçeve sunmaktadır. Prenses karakterlerin kişiler arası iletişimleri kod matrisi aşağıdaki tabloda aktarılmaktadır.

Şekil 2. İkinci Tema: Prenses Karakterlerin Kişiler Arası İletişimleri Kod Matrisi

Pamuk Prenses'in kişiler arası iletişimi teması katılımcılar tarafından dört kod ile değerlendirilmiştir. Kişiler arası iletişim teması ile ilgili bazı ifadelerle bakıldığında Pamuk Prenses'in genel iletişimi şu şekilde değerlendirilmiştir:

Olumlu, uyumlu ve pasif bir iletişim kuruyor. Üvey annesiyle olan ilişkisinde prenses olmasına rağmen hizmetçilik yapacak derecede uyumlu ki bu bence normal değil biraz aptalca geldi. Bir noktada sorgulamasını beklerim. Yedi cücelerle olan iletişiminde ise daha etkindi, cüceleri yönlendirmesi ihtiyaçlarında onlara yardımda bulunması vs. Pamuk prensesin davranışlarında bu şekilde bir değişim gözlemledim. Cadı ile de biraz tedbirsiz bir iletişim kurdu ve filmin başında olduğu gibi tekrar uyumlu, sorgulamayan bir karaktere döndü ve elmayı yedi. (K2)

K13 de Pamuk Prenses'in uyumlu ve itaatkâr bir iletişim kurduğunu vurgulamıştır:

Prenses fedakârlık yaparak ve itaat ederek herkesle olumlu iletişim kurmaya çalışıyor. Pamuk Prenses'in genel iletişimi uyumlu ve kabullenicidir. Diğer karakterlerle olan iletişiminde bunu görebiliriz. Naif ve kırılgan tavırları vardır. Prensesin hayvanlarla coşkulu şarkı söylemesi, cücelerin zaman zaman aksi yorumları olsa da prensese yardım etmeleri film içinde aslında pamuk prensesin kabullenilmesi umuduyla herkese her şey için fedakârlıkta bulunabileceğini gösteren bir itaatkâr iletişim ve tutum içinde olduğunu gösterir. İkili iletişimlerinde her zaman iyimser ve naif bir karakter olmuştur. (K13)

Ben Pamuk Prenses'in iletişimini kısmen çatışmacı buluyorum. Başlarda cücelerden korkup sonra sevmesinden dolayı olumlu iletişimi vardı. Ama cüceler onun istediği gibi davranmasaydı çatışabilirdi. Cadı ile iletişimi de ilk başta iyi niyetinden dolayı olumluydu ama cadının gerçek kimliği ile tanıştıktan sonra çatışmalı bir iletişimi oldu. (K12)

Pamuk Prenses'in iletişimsel özellikleri, onun kişisel özellikleriyle paralel olarak film boyunca izleyiciye sunulmaktadır. Pamuk Prenses'in iletişim tarzı genellikle uyumlu, itaatkâr ve fedakârdır. Katılımcı görüşleri, bu özellikleri olumlu bir biçimde yansıtmaktadır ancak farklı görüşler de gözlemlenmektedir (K2). K12'nin yorumu ise Pamuk Prenses'in iletişiminin her zaman pasif olmadığını, çevresel ve karakter bazlı değişimlere bağlı olarak geliştiğini vurgulamaktadır. Bu, karakterin iletişiminin yalnızca uyumlu değil, aynı zamanda çatışma ve olgunlaşma süreçlerinden geçen bir karakter olarak alınıldığını da göstermektedir.

Belle karakterinin kişiler arası iletişimi ile ilgili verilen cevaplar analiz edildiğinde, 'empatik ve dönüştürücü', 'pozitif', 'çatışmacı', 'kontrollü ve seviyeli', 'açıklayıcı' gibi kodların öne çıktığı belirlenmiştir. Katılımcı görüşleri, Belle'in iletişimsel özelliklerini çok yönlü bir biçimde tanımlayarak onun iletişiminin empatik, cesur, çatışmacı ve seviyeli olduğunu vurgulamaktadır.

Belle karakterinin filmin genelinde olumlu, cesur bir iletişimi vardır. Ancak Gaston'a karşı çatışmalı bir iletişimi oldu. Babası ve Canavar'a karşı son derece olumlu bir iletişim kurdu. Bir de Belle diğer iki prenesten daha aktifti iletişim konusunda. Sanki diyalogları daha fazla. Daha çok konuşuyor. Ama belli bir seviye dışlanıyor filmde. Belle entelektüel bir görüntü çizerken kasaba halkı aşağıda gösteriliyor. Belle'in iletişim kurduğu kişinin de soylu bir kral olması bu dışlamayı belirginleştirmiş. (K7)

Belle'in iletişimi genel anlamda olumlu ve nazikti. Gaston'u her seferinde nazikçe reddetti. Canavarla olan iletişimi başta çatışmalıydı ancak zamanla olumlu hâle geldi. Belle Canavarı eğitip onu bir beyefendi hâline getirdi bu zaman zarfında da duygusal bir bağ kuruldu. Belle'in Canavar ile bağ kurması da onun gerçekten kibar ve nazik olması ve aynı şeylerden zevk almalarıdır. (K9)

Canavar'a karşı başta çok kızgın ve öfkeliydi. Dış görünüşün dışında iyi niyet keşfetti. Sonradan merhametli davrandı, destek oldu. Babasıyla iletişimi sağlıklıydı, destekleyiciydi. Film boyunca tutarlı bir iletişim devam etti. Babasının hakkını savundu. Gaston'la iletişimi ise seviyeliydi. Ondan hoşlanmadığını belli eden tavırları vardı. Ancak onunla yine de açık ve gerçekçi bir iletişim kurdu. (K15)

K7'deki görüş, Belle'in iletişiminde özellikle çatışmalı bir dönemin yaşandığını belirtmektedir. Belle, Gaston'a karşı açıkça negatif bir tutum sergilemiş ve bunu nazikçe ama net bir şekilde ifade etmiştir. Bununla birlikte filmde temsil edildiği gibi Belle'in Canavar'la olan ilişkisinin dönüşümü de bazı katılımcılar tarafından ifade edilmiştir (K9). Bu dönüşüm, Belle'in içsel güzellik ve iyiliği keşfetmesinin bir yansıması olarak onun dönüştürücü iletişim gücüyle uyumludur. Belle, negatif duygularını ve düşüncelerini her zaman dürüst ve açık bir şekilde ifade etmeyi tercih eder, bu da onun hem rasyonel hem de duygusal bir iletişim tarzı sergilediğini gösterir. K15'teki görüş de Belle'in iletişimdeki tutarlılığına ve seviyeli yaklaşımına dikkat çekmektedir.

Elsa ile ilgili değerlendirmelere bakıldığında 'lider' temasının öne çıktığı bunu 'fedakâr' temasının takip ettiği görülmüştür. Elsa'nın ayırıcı özelliği ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

Elsa gizli bir iletişim kuruyor. Güçlerinin zarar vereceğini öğrenince soğuk ve asi bir karaktere dönüşüyor. Anna ile başlangıçta çok sıcak, doğal, eğlenceli iken taç töreninden sonra kızgın, eleştirel, öfkeli bir hâle bürünüyor. Babasına karşı itaakâr, sözüne sadık. Hans ile iletişimi ise sert ve mesafeli. Kasaba halkına karşı sıcaklık gösterse de genel olarak mesafeli duruşu nedeniyle karşılık bulamıyor. (K5)

Anna ile iletişimi gizli iletişim şeklindeydi. Elsa bir sır sakladığı için durum böyle oldu ve kendini soyutladı. Anne ve babası ile iletişimi resmî de itaatkârdı. Babasının sözüne çok bağlı davrandı. Hans ile iletişimi ise mesafeli ve temkinliydi. Elsa'nın mesafeli duruşu insanların ona davranma şeklini de etkiledi. Elsa kişilere inanmakta ve güvenmekte son derece titizdi. (K9)

Elsa'nın resmî bir iletişimi vardır. Pek fazla iletişim kurmuyor. Kız kardeşi ile iletişimi ise görünenin dışında aslında sıcak ve

samimi ancak onu korumak için yakınlık kurmuyor. (K18)

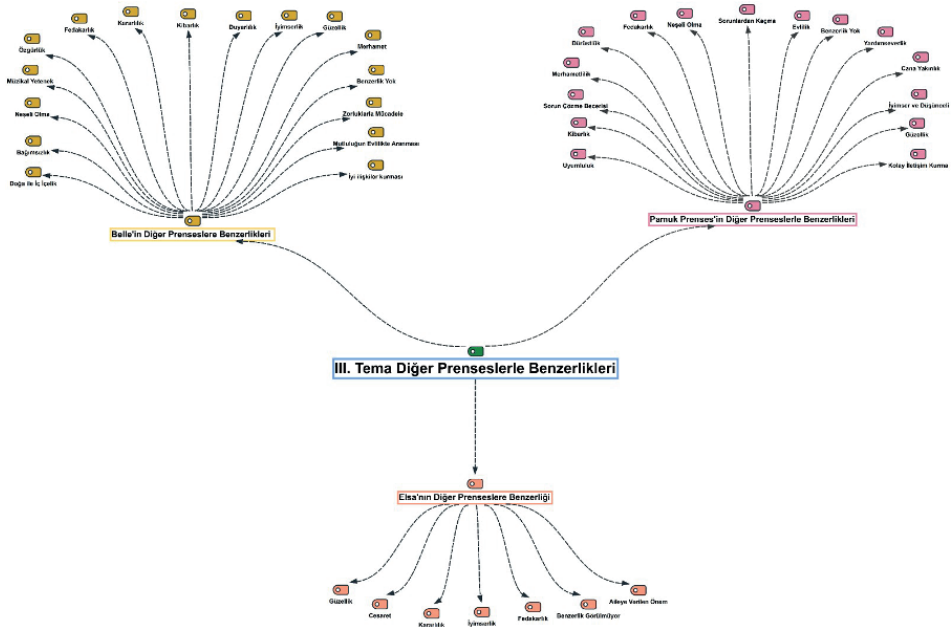
Soğukluk ve mesafeli olma durumu onun iletişimine yansdı. Kolay iletişim kuramadı kimseyle. Kardeşinin ona yalvarmasına rağmen onu umursamayacak kadar ketum. Kapıya gittiği bir sahne vardı kız kardeşinin. ‘Elsa kardan adam yapalım mı?’ gibi bir şey söylüyordu. Ama Elsa kapıyı bile açmadı. Bu kadar soğuk bir karakter. (K17)

Katılımcı görüşlerine bakıldığında, Elsa’nın iletişim tarzının mevcut durumla uyumlu şekilde genellikle mesafeli ve kontrollü bir yapıda olduğu belirtilmektedir. Katılımcılar, Elsa’nın iletişimindeki mesafeyi, özellikle Anna ile olan ilişkisini ele alırken vurgulamaktadır (K5).

Elsa’nın, özellikle Anna ile olan ilişkilerinde, bir “gizli iletişim” kurduğuna dair görüşler de vardır (K9). Bu durum, Elsa’nın kişisel güven sorunlarını ve başkalarına güvenme konusundaki temkinli tutumu ile uyumludur. K18’de belirtilen görüş, Elsa’nın mesafeli duruşunu, onun başkalarıyla sağlıklı iletişim kurmasını engelleyen ve bu durumun, Elsa’nın yalnızlaşmasına neden olması ile ilişkilendirilmiştir. Bu yorum Elsa’nın iletişiminde temsil edilen mesafe temasındaki süreç ile uyumludur. K17’deki görüş de Elsa’nın Anna’ya karşı soğuk tavrını ve duygusal engellerini vurgulamaktadır.

4.2.3. Üçüncü Tema: Prenseslerin Birbirine Benzerlikleri

Bu çalışmada ele alınan Pamuk Prenses, Belle ve Elsa karakterleri, Disney’in kadın figürleri olarak dönemlerine uyumlu özellikler taşımaktadır. Her biri, ait olduğu dönemin toplumsal normlarıyla şekillenmiş olmakla birlikte, Disney’in klasik güzellik standartları ve etkili iletişim becerileri gibi benzer yönlere sahiptir. Karakterlerin kişiler arası iletişimi, başlangıçtaki farklılıklarına rağmen her zaman etkili ve anlayışlı doğalarıyla uyumlu hâle gelmektedir.

Şekil 3. Üçüncü Tema: Prenses Karakterlerin Birbirine Benzerliği Kod Matrisi

Pamuk Prenses karakterinin iyimser ve düşünceli olmasını diğer karakterler ile bağdaştırıyorum. Belle ve Elsa gibi o da etrafındaki insanlar için olumlu şeyler düşünüyor, çoğu zaman fedakâr davranıyor ve her hareketini düşünerek sergiliyor. (K1)

İyilik ve nazırlık açısından ortak özellikler taşıdığını düşünüyorum. Her biri etrafındaki insanlara, hayvanlara ve varlıklara karşı sevecen ve yardımsever bir şekilde yaklaşıyorlar. (K2)

Elsa da diğer prensesler gibi güzel. Belle ve Elsa'nın fedakâr, net ve kararlı olduğunu söyleyebilirim. Aileleri için her şeyi göze alabilecek kadar cesurlar. Ayrıca prensesler ebeveynlerinin her ikisini ya da birini hikâyenin içinde ya da başında kaybediyorlar. Elsa'nın da anne babası ölüyor. (K6)

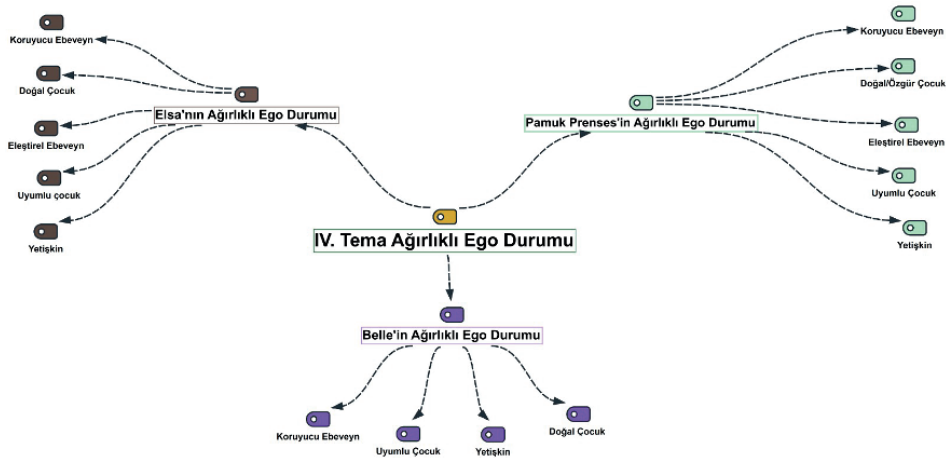
Evet, birçok prenses gibi Pamuk Prenses de iyilik ve doğruluğu temsil eder. Karakterler bizlere ve çocuklarımıza iyilik ve doğruluk mesajları verir. Mesela tüm prensesler her yönüyle iyidir hikâyenin sonunda, bu şaşmaz. Biz film bitince karakterleri doğru ve iyi özelliklerle hatırlarız. Yani ben kendim için diyorum. (K8)

Üçüncü tema ile ilişkili ifadeler genel olarak Disney prenseslerinin idealize edilmiş ortak özellikler taşıdığı ve izleyiciler tarafından bu özellikler üzerinden tanımlandığını ortaya koymaktadır. Bu, Disney'in prenses figürleri arasında paylaşılan değerler sisteminin izleyici algısında da yer ettiğini göstermektedir.

4.2.4. Dördüncü Tema: Ağırlıklı Ego Durumu

Ağırlıklı Ego Durumu temasında üç filmin baş karakterlerinin anlatıdaki ego durumları yer ile ilgili katılımcı ifadeleri yer almaktadır. Karakterin diğer figürlerle olan iletişimde ön plana çıkan ego durumları ve kullandığı transaksionlar, iletişim desenlerinin belirlenmesine yardımcı olmuştur. Transaksyonel Analiz (TA), ego durumlarının sıklığını egogramlarla sembolize etmektedir. Egogram; Eleştirel Ebeveyn (EE), Koruyucu Ebeveyn (KE), Yetişkin (Y), Doğal Çocuk (DÇ) ve Uygulu Çocuk (UÇ) olmak üzere, bir bireyin diğerleriyle iletişim kurarken harcadığı enerjiyi grafiksel olarak gösteren bir araçtır (Akkoyun, 1995).

Üç karakterin egogramı incelendiğinde Pamuk Prenses'in film boyunca öne çıkan ego durumu Koruyucu Ebeveyn'dir. Belle karakterinin öne çıkan egosu ise Yetişkin'dir. Son olarak Elsa karakterinin film boyunca ağırlıklı olarak sergilediği ego durumu ise Uygulu Çocuk'tur. Katılımcılara dördüncü tema ile ilgili soru sorulmadan önce ego durumları ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Dördüncü temaya ait prenseslerin ağırlıklı ego durumu kod matrisi aşağıdaki tabloda aktarılmaktadır.

Şekil 4. Dördüncü Tema: Prenseslerin Ağırlıklı Ego Durumu Kod Matrisi

Pamuk Prenses karakterinin ağırlıklı ego durumu ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

Pamuk Prenses'in Koruyucu Ebeveyn ego durumundan hareket ettiğini düşünüyorum. Çünkü hayvanlara ve cücelere ilgi-bakım-koruma sağlıyor. Cüceleri bir ebeveyn hatta anne gibi besliyor, düşünüyor ve onlar için elinden geleni yapıyor. (K13)

Pamuk Prenses özgür çocuk ego durumunda sanki. Film boyunca içinden geldiği gibi davranıyor. Kimseyi umursamadan doğal davranması, kendini kısıtlamaması, saf ve içinden geldiği gibi hareket etmesi onun özgür yanının baskın olduğunu gösteriyor. (K16)

Çocuk ego durumu olduğunu düşünmekteyim. Hayvanlara şarkı söylemesi, herkesle iyi olmaya çalışması, her söylenene itaat etmesi ve kaderini kabullenmesi gibi özellikler Uyumlu Çocuk ego durumunu düşündürdü bana. Çünkü onaylanmak adına aşırı şekilde her şeye razı gelip uyum sağlamaya çalışmaktadır. (K18)

Belle karakterinin ağırlıklı ego durumu ile ilgili bazı katılımcı ifadeleri ise şu şekildedir: Köyde herkes dans ederken ya da genç kızlar evlenmek için birçok eylem yaparken Belle toplumdan farklı, toplumun normlarına karşı bir duruş sergileyen bir karakter olduğu için onların dışında kendini kitapların dünyasına yöneltmiştir. Bu yüzden daha çok Doğal Çocuk egosu hâkimdir. Aynı zamanda babasının durumundan dolayı yetişkin ego durumuna da sahip bir karakterdir. (K3)

Belle genellikle Yetişkin ego durumundan iletişim kuruyordu. Mantıklı, problem çözmeye yönelik yaklaşımı, onun bu ego durumunu öne çıkarır. Ancak, Çocuk ego durumundan gelen merak ve hayal gücü de zaman zaman belirgindi. (K16)

Belle diğer karakterler ile pek fazla iletişim kurmamaktadır. Çünkü asıl hedefi okumak, köyün dışına çıkmaktır. Genel olarak Doğal Çocuk ego durumundan iletişim kurmaktadır. Çünkü genellikle kendisinin canı istediği gibi davranıyor ve kolay kolay boyun eğmiyor. (K18)

Ağırlıklı ego durumu teması ile ilgili son olarak Elsa karakteri ile ilgili bazı ifadeler şu şekildedir:

Elsa'nın elindeki sihirli güç yüzünden endişeli ve korkulu olması hem kardeşine hem de halkına karşı korumacı davranmayı seçip kendinden ödün vermesi bir gül güven oluşturmak istemesi onun Koruyucu Ebeveyn ego durumundan iletişim kurduğunu düşündürmektedir. (K2)

Eleştirel Ebeveyn. Çünkü çok kontrolcü, mesafeli, kuralcı ve duygularını gizlemeyi iyi biliyor. Anna ile olan iletişimi uzun bir süre eleştireldi. (K4)

Aslında Elsa diğer prenseslerde olduğu gibi net bir tanımlamaya girmiyor. Kardeşine zarar vermek istemediği için ağırlıklı olarak Koruyucu Ebeveyn ego durumuna sahip. Ayrıca Yetişkin ego durumundan da iletişim kuruyor. Çünkü kararlar aldığı ve çıkarımlar yaptığı tıpkı bir yetişkin gibi... Bunun yanında korktuğunda ve saklanmaya çalıştığında bastırılmış bir çocuk gibi de... Bu anlamda o sanki çok yönlü bir karakter. (K11)

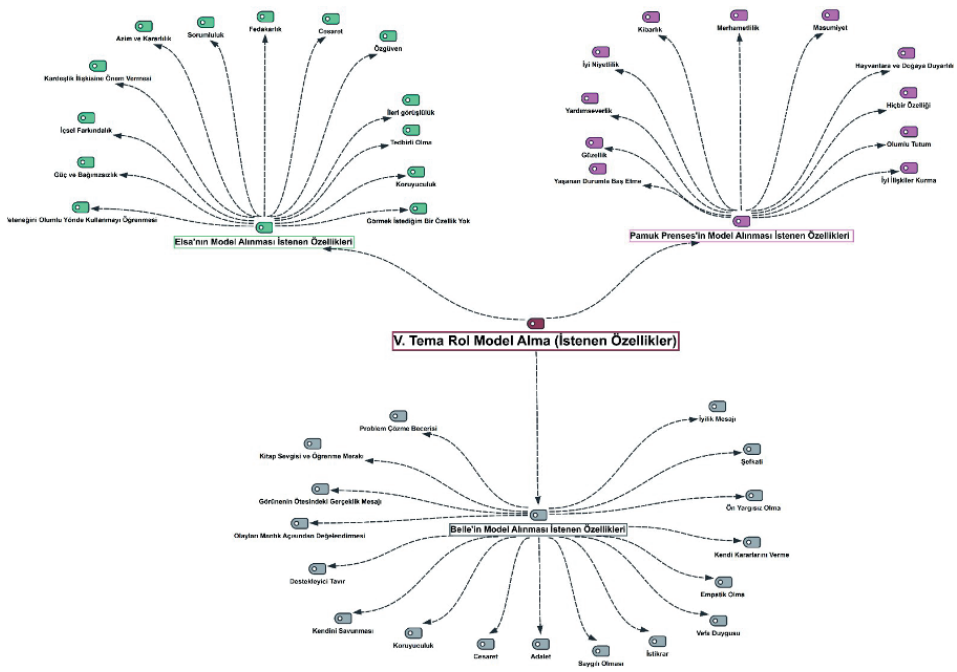
Elsa aynı anda farklı ego durumlarına sahip bir karakter. Biri daha baskın diyemiyorum. Mantıksal olması, durumlarla kendi yöntemi ile baş etmesi gibi yönlerden Yetişkin ego durumunda bence. Ama sorumluluk alıp her şeyi açıklamak yerine toplumdan dışlanmamak için mesafeyi seçmesi Yetişkin'liğe hiç uymuyor. İlişkileri zarar görüyor. Bu taraftan Uyumlu Çocuk gibi. Koruyucu Ebeveyn yönünü de görüyoruz aynı anda hatta eleştirel gibi görünse de koruyucu bir tutum sergiliyor. Örnek olarak kardeşi evlenmek istediğinde ona eleştirel bir yerden tepki veriyor gibi görünüyordu ancak Koruyucu Ebeveyn tutumu ile onu koruma isteği söz konusuydu. (K19)

Elsa karakteri, mevcut durumla uyumlu bir şekilde katılımcı görüşlerine göre de farklı ego durumlarını bir arada barındıran çok yönlü bir figür olarak tanımlanmaktadır. Elsa'nın sihirli gücü nedeniyle endişeli ve korumacı bir tutum sergilemesi, onu ağırlıklı olarak Koruyucu Ebeveyn ego durumunda iletişim kurmaya yöneltmektedir (K2). Bununla birlikte, karakterin Anna ile olan iletişimi başlangıçta eleştirel ve mesafeli olup aynı zamanda bir Yetişkin

gibi kararlar alıp çıkarımlar yapması da vurgulanmıştır (K4, K11). Bazı katılımcılar, Elsa'nın farklı ego durumları arasında geçiş yaptığını, özellikle de korumacı ve eleştirel tutumlarının bir arada var olduğunu ifade etmişlerdir (K19). Bu değerlendirmeler, Elsa'nın karakterinin karmaşık ve çok katmanlı doğasıyla örtüşmektedir.

4.2.5. Beşinci Tema: Rol Model Özellikleri

Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda beşinci tema 'Rol Model Özellikleri'dir. Söz konusu tema kendi içinde 'Olumlu Rol Model Özellikleri ve Olumsuz Rol Model Özellikleri' olmak üzere iki alt koda ayrılmıştır. Beşinci temaya ait 'Olumlu Rol Model Özellikleri' alt kodunun, kod matrisi aşağıdaki tabloda aktarılmaktadır:

Şekil 5. Beşinci Tema: Prenseslerin Olumlu Rol Model Özellikleri Kod Matrisi

Katılımcılar tarafından Pamuk Prenses, Belle ve Elsa'nın olumlu rol model özellikleri, karakterlerin bireysel nitelikleri ve sosyal bağlamları ile ilişkilendirilerek değerlendirilmiştir. Pamuk Prenses'in olumlu rol model özellikleri ile ilgili katılımcıların ifadelerine bakıldığında 5 kodun öne çıktığı görülmüştür. Bunlar: 'Masumiyet, kibarlık, yardımseverlik, iyi niyetlilik, ilişkiselik'

şeklindedir. Pamuk Prenses'e atfedilen özellikler geleneksel bir kadınlık modeli örneğini sunmaktadır. Bu özellikler, Pamuk Prenses'in genellikle pasif ve itaatkâr bir figür olarak alımlandığını göstermektedir; masumiyet ve ilişkisellik gibi nitelikler, karakterin başkalarıyla uyumlu ve bağımlı bir kimlik içinde algılanmasına hizmet etmektedir. Pamuk Prenses'i geleneksel değerlere uygun, olumlu bir rol model olarak kabul katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

Pamuk prenses hiçbir olayda hiç kimse için kötü düşünmeyen, yapıcı ve destekleyici bir karakter. Bu özellikleri olumlu. Kimseyi reddetmiyor, misafirperver... Cücelerin evini hemen benimsemi ve evi çok iyi idare etti. Bu özellikleri ile iyi bir örnek olabilir. (K4)

Pamuk Prenses ilgili, anaç, daha çok iyi özellikleri olan bir karakter. Onun koruyuculuğu, sıcakkanlılığı, ilgisi ve şefkati bir çocuk için ileriye dönük rol model oluşturabilir. Ben isterim yani bunları kızımın örnek almasını. (K10)

Son derece uyumlu, olumlu düşünen bir karakter, yaşadığı olay kötü olsa da nasıl daha iyi olabilirim diye hareket ediyor. Uyumlu olduğu için hayatta kalıyor. Cüceler onu kabul etmiyor, o kendini kabul ettiriyor. Bu uyumluluk dengeli olursa hayatta çok şey kazandırır. (K12)

Belle karakterinin olumlu rol model özelliklerinin katılımcılar tarafından 'bağımsız, ön yargısız, çözümçül ve akılcı' bir kadın rol modeli şeklinde alımlandığını söylemek mümkündür.

Belle karakteri ortama uyum sağlamayı ve başkalarını desteklemeyi çok iyi yapıyordu. Mesela Canavarı iyi yönde dönüştürmesi bunu gösteren bir şey. Belle, zor insanlar ile bile çok kolay iletişim kurulabileceğini bize gösterdi. (K1)

Belle karakteri kendi kararlarını veren, kimseyi dış görünüşüne göre yargılamadan sadece iyi veya kötü biri mi diye bakan bir karakter. Çocuğumun da onun gibi akıllı ve düşünceli olmasını isterim. (K3)

Belle karakterine atfedilen özellikler modern ve eleştirel bir rol model sunmaktadır. Alımlama analizi çerçevesinde Belle, bireysel özgürlük ve entelek-

tüel gelişime önem veren izleyiciler için daha çekici bir rol modelidir.

Belle karakterindeki problemi çözme ve mücadeleci ruhu çocuğumda görmek isterim. Hayatta karşısına çıkan zorlukları Pamuk Prenses gibi kabullenmesinden ziyade Belle gibi çözüme ulaşmayı hedeflemesini isterim. (K5)

Gerek babasının içinde bulunduğu durum karşısında yaptığı eylemler olsun gerekse karşısında tüm kasabanın korktuğu bir Canavar olsun; cesur bir şekilde üstesinden gelmeye çalışması, savunma gücünün yüksek olması, entelektüel olması ile toplumun kişiler üzerindeki dayatmasına karşı duruşu çocuğum açısından olumlu özellikler olarak algılanmasını isterim. (K12)

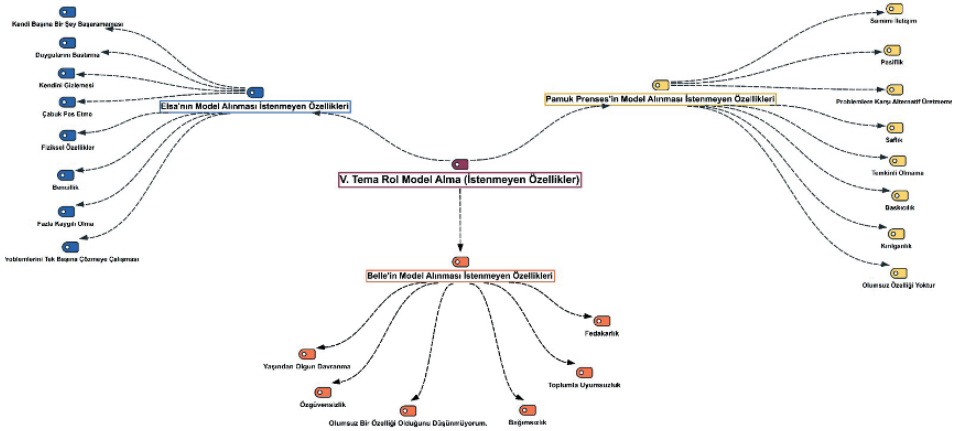
Elsa karakterinin olumlu rol model özellikleri kodu ile ilgili ifadelere bakıldığında Belle ile aynı kod sayısı (9)'na ulaşılmıştır. Bu kodlar 'temkinli olma, azim ve kararlılık, güç ve bağımsızlık, içsel farkındalık, sorumluluk, cesaret, öz güven, ileri görüşlülük, koruyuculuk' şeklindedir. Bunun yanında karakterin olumlu rol model özelliklerinin olmadığını ifade eden katılımcılar da olmuştur. Alımlama analizi çerçevesinde, Elsa'nın özellikleri 'bağımsızlık, kardeş sevgisi ve öz güven'e vurgu yapan izleyiciler tarafından olumlu bir rol model olarak algılanmıştır.

Elsa karakteri günümüzde çok yaygın. Kızım onu çok seviyor. Onun kıyafetleri, süsleri, bir sürü bir şeyi var. Bu durum, bu kadar tüketime sevk etmesi olumsuz bir şey bence. Ama Elsa'nın insanlara hemen güvenmemesi, içinde bulunduğu olayları sorgulayarak, düşünerek hareket etmesi çocuğum açısından örnek alınabilecek özelliklerdir. (K3)

Kendi ile yüzleşebilecek güçte olması ve dik durabilen karakteri çocuğum için olumlu bir örnek oluşturabilir. (K4)

Elsa'nın kardeşlik ilişkisinin iyi olması bir çocuk için çok iyi bir örnek. Onun koruyuculuğu, cesareti ve kendine güvenini etkileyici buluyorum. (K6)

Beşinci temayı oluşturan 'Olumsuz Rol Model Özellikleri' koduna alt kodların da üç prensese göre farklılık gösterdiği görülmüştür. 'Olumsuz Rol Model Özellikleri' alt kodunun, kod matrisi aşağıdaki tabloda aktarılmaktadır.

Şekil 6. Beşinci Tema: Prenseslerin Olumsuz Rol Model Özellikleri Kod Matrisi

Pamuk Prenses ile ilgili bu temada öne çıkan kodların 'kırılganlık, düşünmeden hareket etme, baskıcılık, pasiflik ve saflık' olduğu görülmüştür. Pamuk Prenses'in olumsuz rol model özelliklerine vurgu yapan katılımcılar tarafından sadece ev işleriyle meşgul olması ve tanımadığı birine güvenerek zehirli elmayı düşünmeden yemesi gibi eylemler, karakterin kritik düşünme becerilerinden yoksun olduğunu düşündürmüştü ve çocukların bilinçli karar alma konusunda kötü bir örnek olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda, cüceler üzerindeki dolaylı yönlendirmeleri baskıcılık olarak algılanabilirken sorunlar karşısında sergilediği pasif tutum, onun mücadeleci bir figür olarak algılanmasını engellemiştir. Naifliği ve tehlikeyi fark edememesi, özellikle çocuklara gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri tehlikeler konusunda bir farkındalık kazandırma açısından yetersiz bir model olarak değerlendirilmiştir.

Bir kadının sadece ev işleriyle ilgilenen biri olarak sunulmasını son derece yanlış buluyorum. Pamuk Prenses'in güzel olmak ve ev işi yapmak dışında bir vasfı olmadığı gibi hikâye de zaten bir prensin onu bulmasıyla bitiyor. Bu temsil çocuklar için sakıncalı bence. (K15)

Mücadele etmeden durumu olduğu gibi kabul etmesi Pamuk Prenses'in model alınmaması gereken en sorunlu davranışı bence. Evine tekrar dönmemesine çok gıcık oldum. Sonuçta kendi babasının evi. Ama üvey annesi o evde kaldı. Ben bu hissi Sindiarella'da da yaşamıştım. Çok gıcık olmuşum. O da pasifti. Kendi evinde hizmetçilik yaptı. Kabul görmek için hep iyilik yaptılar. Ama bu yanlış bir şey. (K2)

Olumsuz rol model özellikleri kodunun alt kodları Belle karakterinde 'toplumla uyumsuzluk, yaşından olgun davranma, bağımsızlık, öz güvensizlik, fedakârlık' şeklindedir. Alımlama analizi açısından, Belle'in bağımsızlığı bazı katılımcılar tarafından toplumsal normlarla uyumsuz olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanında Belle karakterinin olumsuz rol model özelliği tartışmadığını düşünen bazı katılımcılar da olmuştur.

Belle'in kızım için olumlu bir rol model olacağını düşünmüyorum. Babasını kurtarması için hayatını riske atıp Canavar ile yaşaması gibi aşırı fedakârlık özelliklerini çocuğumda görmek istemem. Masalda sonu güzel bitse de gerçek hayatta durum böyle olmayabilir. Yapılan fedakârlık hayatı olumsuz etkileyebilir, pişmanlığa neden olabilir. (K14)

Belle toplumdaki çok farklı. Okumak, kendini geliştirmek iyi bir şey ama her ortamda kitap okuması, günlük hayattan insanlarla bilimsel sohbetler yapmaya çalışması toplum tarafından hoş karşılanmamıştı. Babası da kendi de farklıydı toplumdaki. Çocuğum açısından düşününce bu farklılığı örnek almasını veya yaşamasını istemem. (K18)

Belle'in olumsuz rol model özellikleri ile ilgili değerlendirme yapan bazı katılımcılar, karakteri toplumsal cinsiyet normlarına meydan okuyan bir figür olarak görmemekte ve onun bireysellik ve entelektüellik vurgusunu yeter-siz bulmaktadır.

Belle dönemine göre çok zeki, bilgili ve özgün bir karakter. Aslında klasik Disney filmlerindeki pasif kadınlardan değil. Evlenmek istemiyor, hayalleri var vb. Ama film devamında yine aşk durumu ortaya çıktı. Onun hayali evlenmek değildi ama evlendi. Yine yakışıklı bir prens ile hikâye bitti. Bu durumda Pamuk Prenses'ten bir farkı kalmadı. (K2)

Olumsuz rol model özellikleri kodunun alt kodları Elsa karakterinde 'bireysel davranma, kendini gizleme, fazla kaygılı olma, bencillik, duygularını bastırma, çabuk pes etme ve fiziksel özellikler' olarak sıralanmaktadır. Bu kodlar, Elsa'nın daha 'içe dönük, bireyselci ve zaman zaman toplumsal beklentilere uymayan' davranışlar sergileyen bir karakter olarak algılandığını göstermektedir. Alımlama analizi çerçevesinde, bazı izleyiciler Elsa'nın bireyselliğini ve

kaygılarını olumsuz bir rol model özelliği olarak değerlendirmiştir.

Aslında cesur gibi gözüküp, kraliçe olana kadar asla odasından çıkmayıp iletişim kurmaktan korkan bir tavır sergilemesini, bu yüzden risk almaktan korkan bir karakter olma özelliğini çocuğun örnek almasını istemem. (K13)

Elsa kendi başına bir şey başaramıyor. Oldukça korkak ve izole. Elsa'nın iletişiminin olumlu hâle gelmesini kardeşi Anna'nın mücadelesi sağlıyor. Bu yüzden popüler olan Elsa olsa da Anna'dan öğrenecek daha çok şey olduğunu düşünüyorum. (K17)

5. Sonuç

Bu araştırmada, Disney'in farklı dönemlere ait prenses karakterleri olan Pamuk Prenses, Belle ve Elsa'nın ebeveyn perspektifinden nasıl algılandığı ve toplumsal normlarla ilişkili olarak nasıl anlamlandırıldığı incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, bu karakterlerin kişisel özellikleri, iletişimsel yapıları, ego durumları ve rol model işlevleri açısından hem benzerlikler hem de farklılıklar sergilediğini ortaya koymuştur. Prenseslerin anlatı içindeki konumlanışı, ait oldukları dönemin toplumsal cinsiyet normlarıyla büyük ölçüde örtüşürken izleyiciler tarafından da bu çerçevede değerlendirilmiştir.

Katılımcı görüşleri ve mevcut çözümlemeler, karakterlerin toplumsal kabul görmüş iyilik, fedakârlık, empati ve güzellik gibi idealize edilmiş özelliklerle örtüşen benzer yönlerini desteklemiş; buna karşılık, dönemsel ve anlatısal farklılıkların kişisel özellikler ve iletişim tarzları düzeyinde ayrıştığını da ortaya koymuştur. Pamuk Prenses'in, dönemin geleneksel kadınlık anlayışıyla uyumlu bir biçimde fedakâr, nazik ve itaatkâr yapısının katılımcılar tarafından "iyi ve masum" olarak tanımlanması, mevcut durumla yüksek düzeyde örtüşmektedir. Benzer şekilde Belle'in, 'Yetişkin' ego durumunun belirleyici olduğu rasyonel ve problem çözmeye dönük iletişim tarzı, katılımcılar tarafından da bağımsız, cesur ve entelektüel bir karakter olarak tanımlanarak doğrulanmıştır. Elsa karakteri özelinde ise analizler ağırlıklı olarak 'Uygulu Çocuk' ego durumunun baskınlığını gösterirken, katılımcıların görüşleri Elsa'yı daha çok çoklu ego durumlarıyla tanımlamış ve onun karmaşık, çok boyutlu yapısına vurgu yapmıştır. Bu durum, anlatı çözümlemeleri ve izleyici algısı arasındaki farklılığın en belirgin şekilde Elsa karakterinde ortaya çıktığını göstermektedir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında, çalışmanın genel bulguları, Disney prenseslerinin yıllar içerisinde kültürel ve toplumsal değişimlere bağlı olarak evrildiğini ve her birinin dönemine uygun kadınlık temsillerini yansıttığını doğrulamaktadır. Aynı zamanda bu karakterlerin, izleyici belleğinde yalnızca bireysel özellikleriyle değil, taşıdıkları toplumsal değerler ve kalıp yargılar aracılığıyla anlam kazandıkları da katılımcı görüşleriyle desteklenmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, prenses karakterler dönemin normlarına uyumlu biçimde kurgulanmış olmakla birlikte, iletişimsel yönleri ve empati temelli yaklaşımlarıyla izleyici belleğinde ortak bir rol model formu oluşturmuşlardır. Ebeveynlerin değerlendirmeleri, bu karakterleri yalnızca anlatısal bağlamda değil, aynı zamanda toplumsal değerler ve kültürel kodlar üzerinden anlamlandırdıklarını göstermektedir.

Buna ek olarak çalışmada ulaşılan veriler, prenses karakterlerin alımlanması sürecinde katılımcıların eğitim düzeyi ve mesleki geçmişinin sınırlı bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcılar farklı sosyokültürel geçmişlere sahip olmalarına rağmen prensesleri yorumlarken benzer temalar ve anlamlar etrafında ortaklaşmışlardır. İstisnai değerlendirmeler gözlemlense de bu durum genel eğilimi değiştirmemiştir. Elde edilen sonuçlar, medya içeriklerinin ebeveynler tarafından farklı şekillerde yorumlanabileceğini, ancak toplumsal anlatıların (özellikle dönemsel kadın temsilleri bağlamında) bilişsel alımlama süreçlerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarı herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Etik Kurul İzni

Bu araştırma, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 25.09.2023 tarihli ve 211663 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

Kaynakça

- Akers, R., La Greca, A., Cochran J., Sellers C., (1989). Social learning theory and alcohol behavior among elderly. The Sociological Quarterly, 30 (4): 689.
- Akkoyun, F. (1995). Transaksyonel analiz ve yetişkin olmak. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 28(1), 1-11.

- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. EnglewoodCliffs, Prentice-Hall.
- Bohas, A. (2015). Transnational firms and the knowledge structure: the case of the Walt Disney Company. *Global Society, Journal of Interdisciplinary International Relations*, 29(1), 23-41.
- Bryman, A. (1995). *Disney and the theme park experience: understanding the magic*. London: Routledge.
- Calvert, S. L. (2020). Children as consumers: advertising and media effects. *The Future of Children*, 30(1), 147-163.
- Demirbaş, M., Yağbasan, R. (2005). Sosyal öğrenme teorisine dayalı öğretim etkinliklerinin, öğrencilerin bilimsel tutumlarının kalıcılığına olan etkisinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18(2).
- England, D. E., Descartes, L., & Collier-Meek, M. A. (2011). Gender role portrayal and the Disney princesses. *Sex Roles*, 64(7-8), 555-567.
- Forgacs, D. (1992). Disney animation and the business of childhood. *Screen*, 33(4), 361-374.
- Griszbacher, N., Kemény, I., & Varga, Ákos. (2022). The echoes of our favourite childhood figures: examining the role of disney in lifelong character development through its generational fairy tales. *GILE Journal of Skills Development*, 2(2), 51-72.
- Karaboğa, M. T. (2018). Medya çağında çocuk ve çocuk kültürü: şiddet ve tüketim kültürünün yansımaları. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 1-17.
- Nakıboğlu, G. (2022). Bilişsel anlatıbilim çerçevesinde, alımlama yönergeleri doğrultusunda anlatıda metinlerarasılığın ve göstergelerarasılığın kavramsal harmanlama kuramıyla incelenmesi ve bilişsel etkileme faktörünün değerlendirilmesi: Murat Gülsoy'un Sevgilinin Geciken Ölümü adlı romanı örneği. G. Kurt (Ed.), *Filolojide güncel araştırmalar: Current research in philology içinde* (s. 39-68). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Postman, N. (2012). *Öldüren eğlence televizyon*. Akınhay, O. (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sanders, B. (1999). *Öküzün A'sı: elektronik çağda yazılı kültürün çöküşü ve şiddetin yükselişi*. Tahir, Ş. (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Steinberg, L. (2021). Media influences on youth: the role of social media characters. *Journal of Youth and Adolescence*, 50(2), 245-260.
- Towbin, M. A., Haddock, S. A., Zimmerman, T. S., Lund, L. K., & Tanner, L. R. (2004). Images of gender, race, age, and sexual orientation in disney feature-length animated films. *Journal of Feminist Family Therapy*, 15(4), 19-44.

EKLER

EK-1. Derinlemesine Görüşme Soruları

1. Pamuk Prenses'i izlediğiniz diğer prenseslerden ayıran kişisel özellikleri nelerdir?
2. Pamuk Prensesin diğer karakterler ile kurduğu iletişimi nasıl değerlendirirsiniz?
3. Pamuk Prenses karakterinin izlediğiniz diğer filmlerdeki prenses karakterler ile herhangi bir benzerliği olduğunu düşünüyor musunuz?
4. Pamuk Prensesin ağırlıklı olarak hangi ego durumundan iletişim kurduğunu düşünüyorsunuz?
5. Pamuk Prenses karakterindeki hangi özelliği çocuğunuzda görmek istersiniz?
6. Pamuk Prenses karakterindeki hangi özelliği çocuğunuzda görmek istemezsiniz?
7. Belle'yi izlediğiniz diğer prenseslerden ayıran kişisel özellikleri nelerdir?
8. Belle karakterinin diğer karakterler ile kurduğu iletişimi nasıl değerlendirirsiniz?
9. Belle karakterinin izlediğiniz diğer filmlerdeki prenses karakterler ile herhangi bir benzerliği olduğunu düşünüyor musunuz?
10. Belle'in ağırlıklı olarak hangi ego durumundan iletişim kurduğunu düşünüyorsunuz?
11. Belle karakterindeki hangi özelliği çocuğunuzda görmek istersiniz?
12. Belle karakterindeki hangi özelliği çocuğunuzda görmek istemezsiniz?
13. Elsa'yı izlediğiniz diğer prenseslerden ayıran kişisel özellikleri nelerdir?
14. Elsa karakterinin diğer karakterler ile kurduğu iletişimi nasıl değerlendirirsiniz?
15. Elsa karakterinin izlediğiniz diğer filmlerdeki prenses karakterler ile herhangi bir benzerliği olduğunu düşünüyor musunuz?
16. Elsa genel olarak hangi ego durumundan iletişim kurmaktadır?
17. Elsa karakterindeki hangi özelliği çocuğunuzda görmek istersiniz?
18. Elsa karakterindeki hangi özelliği çocuğunuzda görmek istemezsiniz?